

ETA SIGMA PHI 70th Annual Latin Translation Contest (2021)

Advanced Latin

To be written as an examination, under supervision, within a maximum of two hours. No lexicon or other help is permitted. Please write in ink on every other line of the paper provided. The only identification on the contest papers should be your pen name.

This passage (Livy, 4.5) is an excerpt from a speech by Caius Canuleius, tribune of the people, in 445 BC in support of a law he proposed permitting the intermarriage of the patricians and plebeians. He here addresses first the consuls (and the patricians) and then the plebeians. The law, known as the *lex Canuleia* was subsequently passed.

“Denique utrum tandem populi Romani an vestrum summum imperium est?
Regibus exactis utrum vobis dominatio an omnibus aequa libertas parta est?
Oportet licere populo Romano, si velit, iubere legem, an ut quaeque rogatio
promulgata erit vos dilectum pro poena decernetis, et simul ego tribunus vocare
tribus in suffragium coepero, tu statim consul sacramento iuniores adiges et in
castra educes, et minaberis plebi, minaberis tribuno? Quid si non quantum istae
minae adversus plebis consensum valerent bis iam experti essetis? Scilicet quia
nobis consultum volebatis, certamine abstinuistis; an ideo non est dimicatum,
quod quae pars firmior eadem modestior fuit? Nec nunc erit certamen, Quirites;
animos vestros illi temptabunt semper, vires non experientur. Itaque ad bella
ista, seu falsa seu vera sunt, consules, parata vobis plebes est, si conubiis redditis
unam hanc civitatem tandem facitis, si coalescere, si iungi miscerique vobis
privatis necessitudinibus possunt, si spes, si aditus ad honores viris strenuis et
fortibus datur, si in consortio, si in societate rei publicae esse, si, quod aequae
libertatis est, in vicem annuis magistratibus parere atque imperitare licet. Si haec
impediet aliquis, ferte sermonibus et multiplicata fama bella; nemo est nomen
daturus, nemo arma capturus, nemo dimicaturus pro superbis dominis, cum
quibus nec in re publica honorum nec in privata conubii societas est.”